

DONUCENÍ ODEJÍT

Vystěhování Dražanska 1940–1945

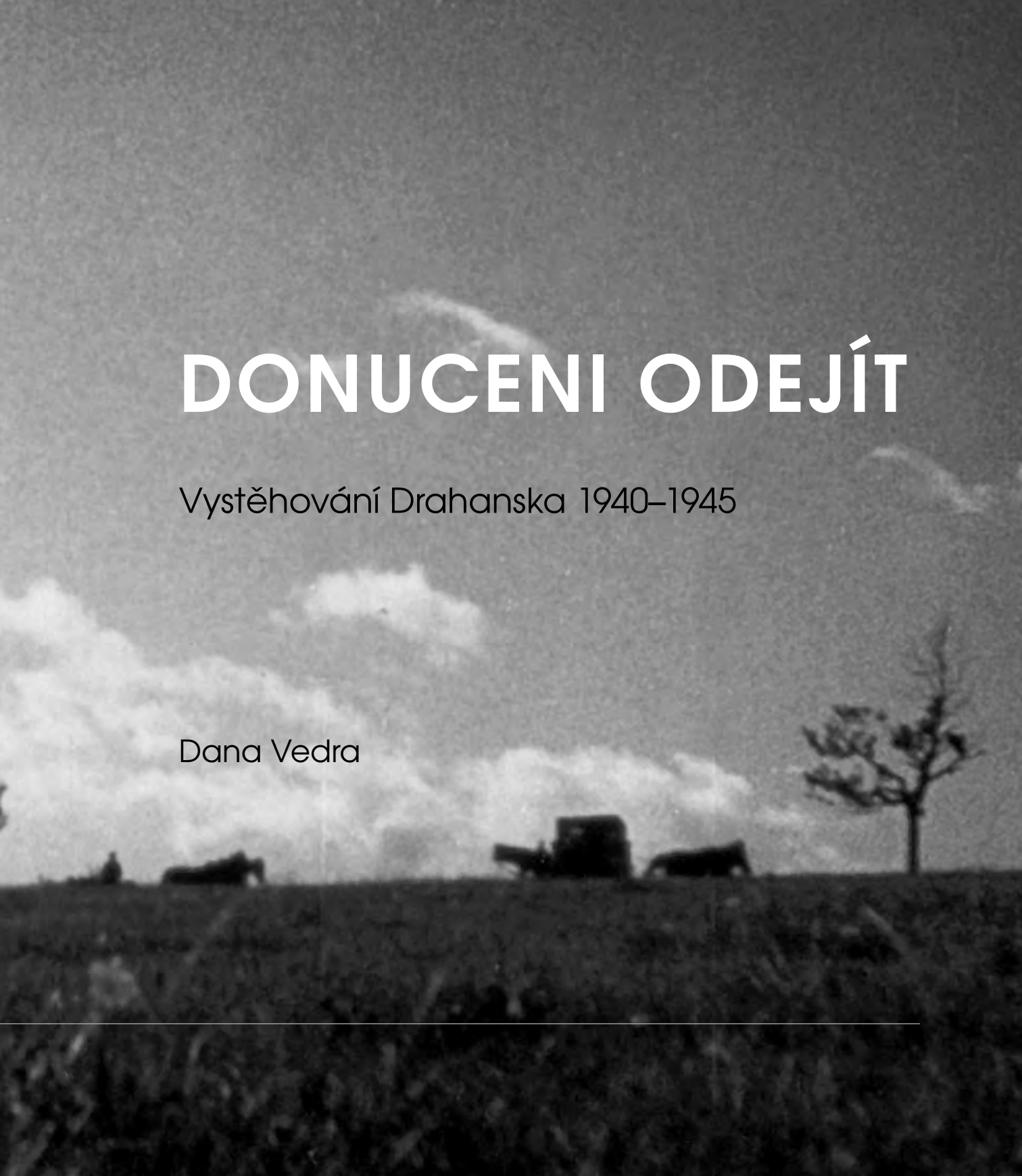

Moravské zemské muzeum, Brno 2026

DONUCENÍ ODEJÍT

Vystěhování Drahanska 1940–1945

Dana Vedra

MINISTERSTVO
KULTURY

jihomoravský kraj

M
V **MUZEUM**
VYŠKOVSKA

Odborná kniha (B) vznikla na základě institucionální podpory
dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace
poskytované Ministerstvem kultury
(DKRVO, MK000094862)

Lektorovali: Mgr. Tomáš Dvořák, PhD.
PhDr. Tomáš Zouzal

Fotografie na obálce:
Záběry z čs. filmového týdeníku „Vyškovsko opět krajem míru“
z roku 1945. Národní filmový archiv Praha.

© Text: Dana Vědra
© Moravské zemské muzeum, 2026

ISBN: 978-80-7028-632-6

	Pá slov úvodem	6
	I. Dražansko před vysídlením	9
	II. Vznik a chod cvičiště	23
	III. Ve stínu říšské orlice	37
O	IV. Vytvoříme koridor!	53
B	V. Už se to připravuje	61
S	VI. První vlna – etapa Ia.	71
A	VII. „Buď vůle Tvá!“ aneb vysídlení v korespondenci Aloise Musila	87
H	VIII. Evakuace pokračují – etapa Ib.	101
	IX. Velitelství přitvrzuje – II. „spěšná“ etapa	117
	X. Nejrozsáhlejší etapa IIIa.	135
	XI. Přijeli časně zrána... ..	153
	XII. Nedokončená etapa IIIb	159
	XIII. Na veselku k veliteli cvičiště	175
	XIV. Postaven k vítězství	199
	XV. Úloha četnictva	211
	XVI. Život v nových domovech	225
	XVII. Hospodářský život cvičiště	235
	XVIII. Blíží se fronta	241
	XIX. Návrat	255
	XX. Obnova	271
	XXI. Z přestěhovalců osídlenci	287
	XXII. Příběh senetářovského kostela	297
	Dražansko dnes (místo závěru)	309
	Prameny	314
	Literatura	316
	Summary	319
	Zusammenfassung	320
	Seznam vyobrazení	321

Pár slov úvodem

V letech 1940–1945 došlo k rozsáhlému vysídlení obcí nacházejících se na Dražanské vrchovině. Jednalo se celkem o 33 obcí z bývalých politických okresů Vyškov, Prostějov a Blansko (tehdy Boskovice). Domov bylo nuceno opustit více než 17 000 obyvatel. Ačkoli se jednalo o jedno z největších přesídlení na českém území v době protektorátu, není téma mimo postižený region příliš známé.

Držíte v ruce knihu, která je výsledkem více než pětiletého soustavného výzkumu nad touto problematikou. Zdaleka si nekladla za cíl komplexně postihnout všechny aspekty tohoto dějinného procesu. To koneckonců není z důvodu rozsáhlosti tématu ani v tak krátkém časovém úseku reálné. Ačkoli byl již v minulosti proces vystěhování interpretován a publikován,¹ bylo třeba zásadních revizí a užití současných metod profesionálního historického výzkumu. Protože se během výzkumu podařilo nashromáždit obrovské množství doprovodného obrazového materiálu, výpovědí přímých pamětníků a dalších zajímavostí, rozhodli jsme se ve spolupráci s Muzeem Vyškovska uspořádat výstavu, kde by se všechny shromážděné artefakty prezentovaly veřejnosti, a důstojně tak připomenuly události odehrávající se před více než 80 lety.

V roce 2026 uplyne 85 let od vyhlášení první etapy vysídlení obcí na Dražanské vrchovině. Příběhy vykořenění, urputného hledání nového domova a příběhy návratů. To vše se snaží na následujících stránkách kniha připomenout. Odkrývá někdy zapomenutá zákoutí naší novodobé historie, která měla zásadní vliv na formování kulturní a národní identity obyvatel současné Moravy. Tyto události by se měly stále připomínat. Měly by také pomoci těm, kteří nezažili dobu totality uvědomit si, že svoboda a mír nejsou pouze slova, ale je třeba o ně pečovat.

Touto cestou bych chtěla poděkovat všem, kteří mi při mém výzkumu pomáhali, poskytli nezištně cenné informace a rady, nebo mne podpořili v mém úsilí dotáhnout celý proces do zdárného konce. Děkuji mým kolegům za cenné rady a připomínky, jmenovitě PhDr. Janu Břečkovi, Mgr. Tomáši Dvořákovi, PhD., Ing. Petrovi Kopečnému, Mgr. Renatě Kotulánové, Mgr. Davidu Kovaříkovi, PhD., Mgr. Haně Krutílkové, PhD., PhDr. Lukáši Lexovi, PhD., PhDr. Petrovi Přebindovi, PhD., PhDr. Tomáši Zouzalovi a Mgr. Ing. Pavlu Žďárskému, PhD. Děkuji všem kolegům z Muzea Vyškovska za pomoc při realizaci výstavy a katalogu, jmenovitě Mgr. Zdeňce Jeřábkové, Mgr. Miroslavu Nedorostkovi, PhD. a ředitelce Muzea Vyškovska Mgr. Monice Pelinkové za poskytnutí výstavních prostor ve vyškovském zámku, paradoxně v místech, kde se samotné evakuace plánovaly a připravovaly (neboť vyškovský zámek byl sídlem přesídlovací kanceláře). Dále můj vřelý dík patří osobám, které mají vysídlení Dražanska vpravdě za své životní téma a které

se snaží toto smutné období našich dějin veřejnosti připomínat a popularizovat. Sami mi také poskytli cenné kontakty a materiály k výzkumu. Jmenovitě bych zde vyzdvihla neúnavnou činnost RNDr. Dáši Zouharové, Mgr. Marie Horákové, Dany Minxové, vojensko-historického sdružení Stříbrná, zejména Kristiny Škrdlové, DiS., Mgr. Jiřího Suchánka, Ing. Martina Prokeše, Zdeňka Chmelaře a RNDr. Františka Škořepy. Dále děkuji panu Františku Prokešovi z Nivy, doc. Ing. Miroslavu Buchtovi z Holštejna, PhDr. Miroslavu Ambrozovi z Nových Sadů, instituci Paměť Národa za poskytnutí pamětníků z databáze, zástupkyni přednosta Újezdního úřadu Březina Mgr. Emílii Šebestové, starostce obce Niva Bc. Lucii Pavlíkové, starostce Krásenska Haně Šíblové, starostovi městyse Drahaný Mgr. Milanu Markovi, Ing. Josefu Plchovi a jeho bratru Hynkovi Plchovi. Děkuji všem pamětníkům a jejich rodinám za poskytnutí cenných informací. Děkuji pracovníkům Moravského zemského archivu, zejména v pobočkách Státních okresních archivů Vyskov se sídlem ve Slavkově u Brna, Blansku a Prostějově. V neposlední řadě děkuji rodině za pochopení a podporu při mé činnosti.

V Brně dne 30. 10. 2025

Autorka

¹ Zde bych odkázala na svou podrobnou studii k dosavadním výzkumům a stavu současného bádání: VEDRA, Dana. *Obce určené k zániku. Nucené vnitřní migrace v důsledku rozšiřování vojenských cvičišť v českých zemích s důrazem na Moravu. Stav dosavadního bádání*. Sborník Archivu bezpečnostních složek. Praha: Archiv bezpečnostních složek, 2023, roč. 2022, č. 20, s. 13–50.

Vystěhovalci

Alois Zukal Senetářovský

*Jdem smutně s děckama
naposled přes náves,
už zítra Němci
ukradnou rodnou ves*

*V poslední večer
západ krvácí...
smutní vystěhovalci
jsou jako žebráci,
sedí před domem
u svých ranců
krčí se k sobě
v té noční době
jak stádo vyhnanců.*

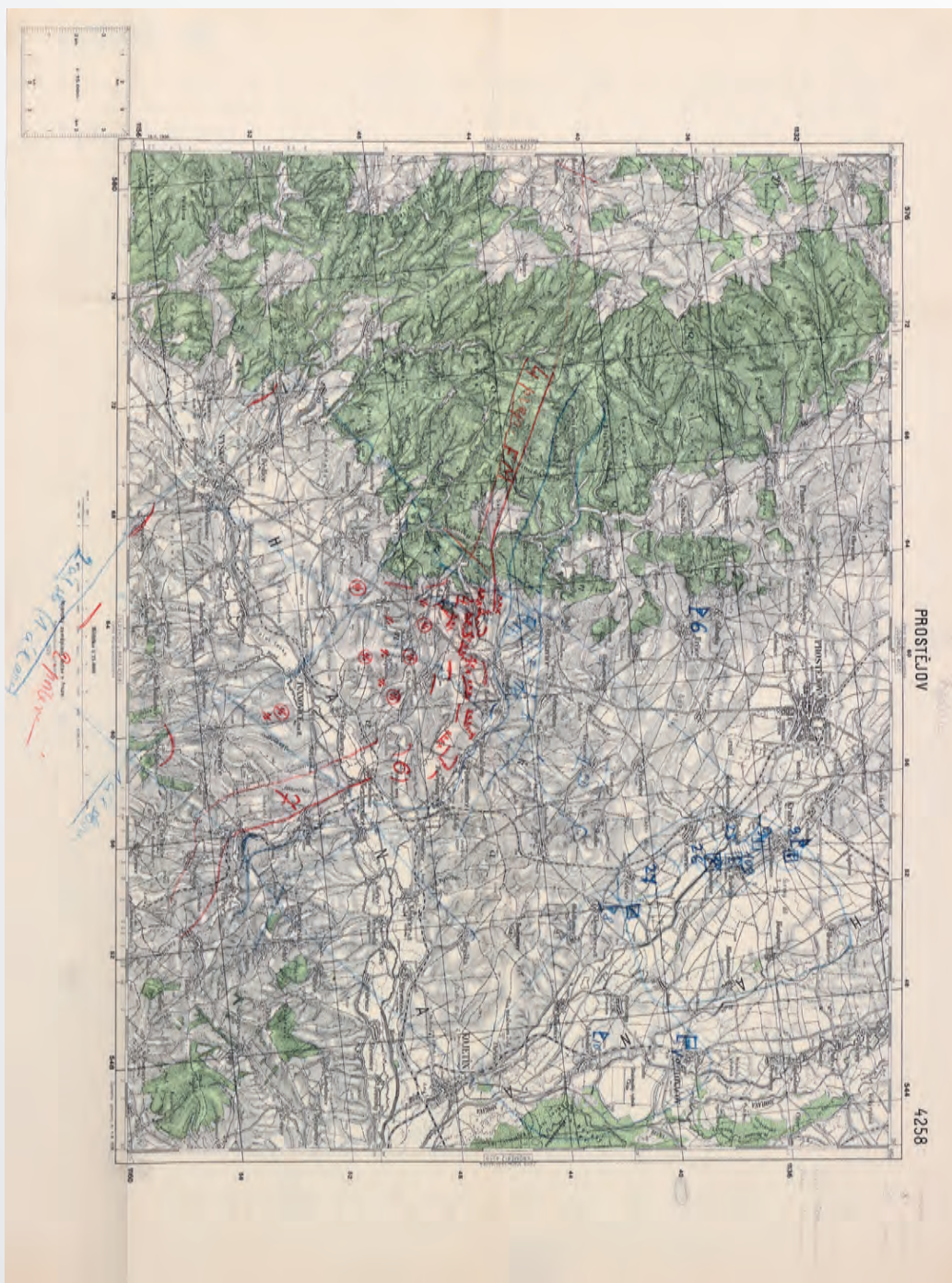
*Už poslední noc
noc tu jedinou,
loučit se musíme
s rodnou dědinou.*

*Vyhnáni jsme byli
od německých nablídí
z rodných vesniček
Drahanské vysočiny...*

*Ráno jdem cizí krajinou
a nikdo nad naší dědinou
v tom světě neplakal.*

*Jdem s tíží tak velikou
zklamaných nadějí
jen bolestný vzdech...
neseme na zádech
tak daleko do světa.*

*A věřili jsme,
že přejde zlý čas
a vrátíme se zas
v rodnou dědinu svou.*

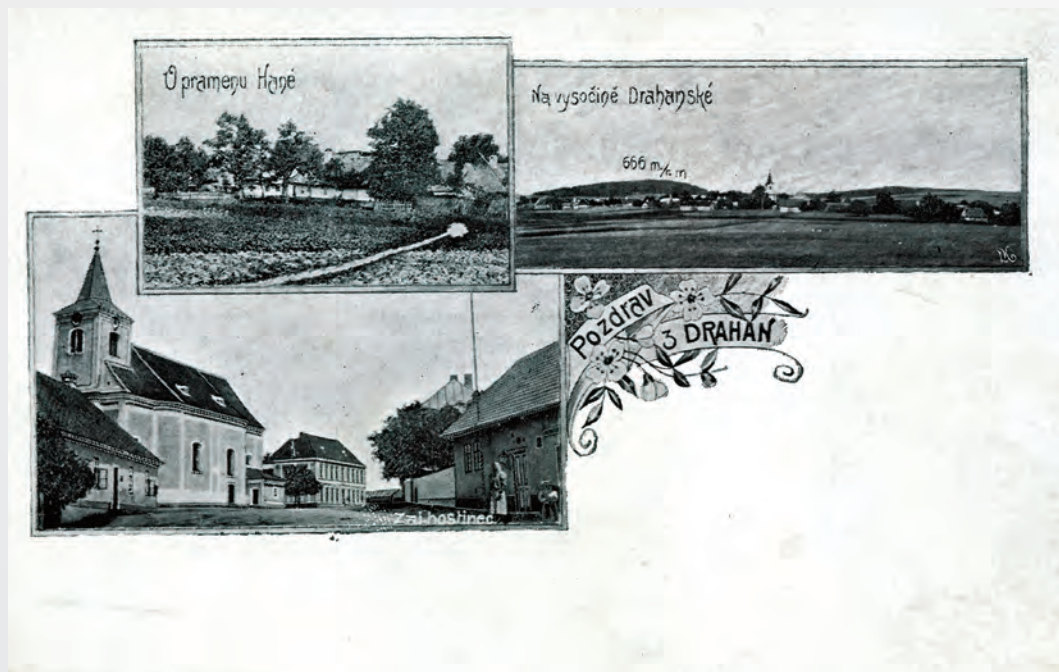

Mapa Drahanské vrchoviny v době první republiky.

Pošta v místě, okres Plumlov; 1012 obyv., 137 domů, 636 m. nad mořem.

Tisk L. Klabusaya v Holešově. — Nákladem Živnostenského spolku.

Pohlednice městyse Drahanovice, po němž se nazývá celá oblast. Na dobové pohlednici z 20. let 20. století můžeme zhlédnout pramen řeky Hané.

Unikátní kresba J. Kachlíka z roku 1942, na které se nachází dnes již neexistující dřevěný větrný mlýn v Ruprechtově. V pozadí kamenný větrný mlýn, který dodnes patří k vzácným technickým památkám kraje a je taktéž jediným dochovaným větrným mlýnem na Dražansku.

Letecký snímek obce Hamry z r. 1931.

Krásensko, vjezd do obce od Ruprechtova. Charakteristickým znakem obcí na Drahansku byly doškové chalupy.
Maloval V. Šindler, 1905.

Sušáky u Ruprechtova.

Fotografie ze cvičení ve VVT u V. z 22. 6. 1936.